

est van
krijgt?
ratisch ge-
porlog reeds
de vruchten
vraagt de
gemeene-
tie? Hoe
allures, ook
ing met z'n
men het
der terreur
nkt met de

wil zien van
dan moet
heidensche
shaffen den
rest dan
gelijke. De
Opdracht-
nethodes en

Je enkelen,
rouw lezen
hun nieuwe
Jods Woord
consequent
romis! Dat
hineezen en
e broeders
k. En heeft
Molukse
a m e i n
Vereld-

t antwoord
ingsroeping
preken van
Dat behoort
landen en
ending" te
oor begrip?
Evangellie
Roomsche
ood krijgen
rij"?
e wekelijks
ende week.
K. S.

OT, No. 47

Ik niet!

Thijs Booy",
egenwoordig
et die invin-
netje, dat
et gelezen
In Noorde-
maar rondom
in een door

looy genoeg
tant hij niet
iemand. Hij
t of anderen
een pappot
Mijn vader
„Ons aller
Booy 66k
t zijn hoofd
roepen om
aarmee niet
n zal, maar
ze „ergens“
de la ma-
en zeggen
niet meer
ok een best
alle hotel-
e huld vol-
te hartelijk-
kop gezeten
innen: onze
a onze stem
o lang hebt
— en daar
eder is een

ook enkelen
nkelen hun
die enkelen
geschreven.
Hij gaf een
y, of tegen
erscheen bij
t tot titel:
rtitel: Ant-
ft 64 blad-

artig neem"
een"-zeggen
Als ook ds
het begrip
het „neem“
evonden als
je tusschen
doodgewone

„neem“ zeggen) een wig laat drijven, en je keus tusschen spreken en zwijgen, tusschen vóór en tégen stemmen laat bepaald worden door een kwestie van antipathie dan wel sympathie, dan kom je in de avonturen, omdat je noch het „ja“ noch het „neem“ als doodgewone consequentie van je onwrikbare overtuiging hebt laten gelden.

Iedereen, die over Thijs Booy schrijft, heeft in een ommekeer een pikant artikel klaar. Of — zoals hier — een pikante brochure. Dat is de eer niet van den schrijver, althans niet bij voorbaat, ook niet de eer van Thijs Booy, maar van diens nerveuze spreekmethode. Hij is zóó permanent in hyperbool, dat je maar wat citaten hoeft te nemen uit zijn boek, en je hebt in een ommekeer een heel stel onnuchterheden bij mekaar. Saamgelezen laten ze ieder het hoofd schudden, of de lippen krullen om zóóveel „nee-máár's“ bij elkaar. Het begint al dadelijk als ds Veldkamp zijn studeerkamer het hoofdkwartier (althans een hoofdkwartier) van Satan noemt. Eerst is Thijs Booy in de overdrijving, want die schreef: iedere studeerkamer van een domine heeft een satanische kamerbewaarder. En nu slaat van den weeromstuit ook de criticus-dominee door: hij zegt, ook overdrijvend: MIJN kamer is dus „het“ hoofdkwartier van Satan. Weer stof voor een artikel van Thijs contra Veldkamp.

Intusschen, daarover hebben we het niet. De brochure van ds Veldkamp geeft tegen Thijs Booy inderdaad nuttige opmerkingen. Wat ook heelmaal geen verdienste is. Ik zeg niet, dat ds Veldkamp een man met één oog is. Ik zeg wel, dat in een groot gezelschap van blinden het feit, dat je er koning, vooraangaander, archee, trommelager, waarrechter bent, nog geen bewijs is, dat je er twee hebt. Of, dat je ze alle twee gebruiken moest, om je werk te doen. Ik bedoel dus niets hatelijks tegen ds Veldkamp, maar wel erg veel bedroevends over zijn naaste omgeving. Da Veldkamp heeft, dat wil ik alleen maar zeggen, zijn beide oogen niet eens op volle capaciteit behoeven te laten werken: een blind in de gereformeerdeheid kan zoo maar zien, dat Thijs Booy grandioos mis is, dat hij schiet, en parmantig met pijlen werpt, maar nog nooit iets anders geraakt heeft dan de onkundigen, die hij in de onkunde aangaande kerk en belijdenis ongelooftelijk snel helpt verhard en verstokt. Alle respect dus voor de oogen van ds Veldkamp, voorzover hij ze laat gaan over Thijs Booy (niet over jou en mij, maar daarover straks). Maar zijn omgeving, die bevat, we laten het hem zelf maar zeggen, veel blinden. Tot tweemaal toe klaagt hij erover, dat gereformeerde predikanten als paranyfen en gangmakers optreden bij vele spreekbeurten, waarin de heer Booy voorlichting geven wil, terwijl bovendien dan nog zelfs (waar haalt ds Veldkamp dit „zelfs“ vandaan, als het over slapedanigheid gaat?) Prof. Berkouwer in „Trouw“ van 10 Maart 1951 met een uiterst mak artikel komt, waarin vrijwel de eenige critiek bestaat in het plaatsen van eenige vraagtekens. Eens, aldus ds V., eens hebben Aquila en Priscilla den vurigen Apollos het Woord Gods nader uitgelegd, maar nu zie ik Thijs Booy omringd door Aquila's en Priscilla's, dominees en andere lieden (wat voor soort andere lieden? wil het woord professoren niet uit de pen?), andere lieden, die inleidende en slotwoorden spreken, als Thijs met zijn doorbraak-injecties komt en zijn theologische aberraties. En die kwaad worden als je met een vinger naar hen wijst, omdat je aan bezig bent, dit „jonge vuur uit te trappen“.

In een verzameld kring met zóóveel blinden kun je zelfs met doodgewone een-oogs-waarneming volstaan, om koning te wezen. Maar of in 1944 ds Veldkamp met twee oogen zag, hoewel toen de oogziekte bepaald epidemisch was? Wij zeggen: neen. De zwijgers van 1944 hebben schuld aan het spreken van de Thijs-familie. (Ik zeg „Thijs“, net als ds Veldkamp).

Dat zoo iets als ds V. constateert, mogelijk is, en dat kerkbodes en dergelijke dezen doorbraak-man maar laten praten, hem die de doorbraakjeugd van socialist en Partij van den Arbeid regelmatig omtrent kerk en calvinisme karikatuurbeelden opdringt, en dat ze T. Booy helpen, ook hun eigen jeugd nog verder los te wrikken, en voor de doorbraak rijp te maken, dat is het ergste. En nu zegt ds Veldkamp: Ik wil hier openlijk uitspreken, dat ik en zeer velen met mij, deze dingen niet langer nemen.

Nu luisteren we toe, jij en ik. Wat zal ds Veldkamp niet langer „nemen“?

De theologische aberraties van Thijs Booy? Een bewaarschrift bij zijn kerkeraad? Of misschien, net als de haagsche dominees, die nu voor een deel bevorderd zijn, zoo maar bij een synode, als in 1944 tegen K. S., buiten den kerkeraad om? Dien kant zou ds Veldkamp wel uit kunnen. En één van die voormalige haagsche dominees, thans professor in Kampen, zou het ook kunnen, evenals die ander, die die briefjes heeft helpen ontvangen, en die nu ook al naast hem in Kampen woont. Stel je voor, een briefje van De Bondt, Polman, en Veldkamp, uit Kampen en uit Middelburg, naar een synode, die jaren en jaren op haar stoeltje zit, ook om zulke briefjes in een permanent agendum-rekken in ontvangst te kunnen nemen, briefjes, waarvan de origine haar natuurlijk een buitengewone verrassing is..... Stel je voor, dat ze Thijs Booy aanpakken als K. S., met briefjes aan de synode. En een telegram van nog een man, die ontstoken is van ijver om een bindende sententie. Er is, dat zegt ds Veldkamp zelf, stof genoeg voor. Want Veldkamp wijst met de stukken aan, dat zijn broeder Thijs Booy, tegen 1905, en 1942, en 1944, en 1946 duidelijk ingaat. De kerk, zegt Thijs Booy, heeft ALLE jeugd te beschouwen als haar kinderen. Als „haar“ kinderen, dus als kinderen des koninkrijks. Wel, wel. Da Veldkamp haalt daartegenover „Schrift en Belijdenis“ aan. Hij had beter kunnen zeggen: ik haal daartegenover de punten van 1944 aan, want ik nam en ik neem het niet, dat Thijs Booy ze evenmin neemt als de kettens van 1944 ze (om andere redenen) namen. Maar ds V. schijnt niet dat iets anders leeren dan 1944 tot inhoud van een directe aanklacht te „nemen“. Hij schudt wel — terecht — zijn hoofd over Thijs Booy's verlangen, dat „moeder“ de kerk een kus zal drukken op de lippen van haar kinderen, de gedoopte en ongedoopte (!), maar dat schijnt hij niet te maken tot kernpunt in een aanklachtbrief bij den kerkeraad van Thijs Booy of bij de synode, waarvan Polman, de Bondt, Veldkamp praed-adviseurs of lid zijn. Al is — zooals ds Veldkamp zelf

zegt — die „kus“ van de kerk op de lippen van haar ongedoopte kinderen heelmaal geen „slip of the pen“ van Thijs.

't Is wel bizar, maar Thijs kan altijd zich daar wel uit werken. Want hij kan zeggen: als de Kerk, de eigenlijke kerk onzichtbaar is, en als het verbond, het eigenlijke verbond een inwendig verbond is, wel, waarom zou dan die onzichtbare kerk of anders die kerk-als-organisme geen ongedoopte kinderen hebben? Heeft ds Veldkamp zelf niet geleerd, dat de kenmerken van de kerk latent kunnen wezen? Dus: heelmaal geen kén-mérken? Indien het kenmerk van de rechte bediening der sacramenten latent wezen kan, dan kan men best ongedoopten beschouwen als kus-objekten van de ware kerk. Die is toch latent. En het latente heeft wel niet het patente, maar wel het patent, ook van kinderen kussen.

Neen — iets anders zal ds V. niet meer „nemen“, naar hij denkt. Hij zal de tegenstrijdigheid in het stuk der tolerantie niet meer nemen. Hoor maar, wat hij verder schrijft:

„Wanneer wij, om alleen bij één punt te blijven, de deuren der kerk hermetisch sluiten voor wie over doop en verbond anders denken dan wij, maar deze wijd openzetten voor wie doop en verbond praktisch van de kaart wischen, doen wij wat niet recht is in de oogen des Heeren. Dit moet zoo vast loopen als een muur.“

Tot zoover ds Veldkamp.

Als ik nu ouderling bij ds Veldkamp was, of ik was Thijs Booy, die toch ook synodocratisch zweert, en nog pas sprak voor de studenten Oudestraat, dan zou ik zeggen: ds Veldkamp, dat moet u terugnemen. Ik zou dan spreken: ds Veldkamp, dat hebben „wij“ in 1944 niet gedaan. Wij hebben niet de Kerkeuren gesloten voor wie over doop en verbond anders denken dan „wij“, doch voor wie daarover anders spraken dan de HEERE. En anders dan de SCHRIFT. En anders dan de BELIJ-DENIS. Vraag het maar aan Polman. En aan De Bondt. En ook aan Veldkamp. Want die verkondigt nu al zeven jaren lang (van 1944—1951) dat de zaken zóó staan, zóó en anders niet, met degenen, die sinds 1944 de deuren van de Thijs-Booy-kerk hermetisch voor zich gesloten vinden. Scheurmakers en kettens. Ik zou, als ik ouderling of catechisant van ds Veldkamp was, hem in dien geest vragen stellen. Want met zijn zinnetje geeft hij den indruk, alsof in 1944 meningsgeschieden als de orde geweest zijn inplaats van ketterijen. Den indruk, alsof een dispuetele meening van A zich heeft doorgezet tegenover een dispuetele meening van B. Terwijl volgens ds Veldkamp's ambtelijke optreden van zeven jaar heilige waarheden met profetisch gezag zijn gehandhaafd tegenover onheilige scheurmakers en kettens.

Intusschen — ik ben geen ouderling of catechisant van ds Veldkamp. Ik zal dus geen briefje schrijven. Ik zal alleen maar als mede door hem met jou en alle anderen uitgesloten belangstellend toezien. En ik hoor hem dus niet klagen over de slechte handelwijze van afwijking van de 1944-binding, wel bestraffen met goddelijk gezag in de uitgedrevenen van 1944 met een niet-bestraffen van een veel ergere afwijking in de Thijs-Booy-familie. Ik hoor hem alleen maar klagen over de tegenstrijdigheid, de onevenwichtigheid in de tolerantie.

Maar zoolang ds Veldkamp dáárover uitroept: „dat nemen wij niet meer“, zullen wij zeggen: pardon, dat zult u wel nemen. Want tolerantie is een gevaarlijk ding. Vooral als ze, wat in 1946 (of later? je raakt den tel kwijt) gebeurd is, de tolerantie laten leggen in handen eener synode (met die fopspeen, in sublimaat overigens gedoopt, hebben ze de zes, die verleden jaar overge-loopen zijn, zoet gehouden).

Neen — een kerk kan niet anders dan onzakelijk en onevenwichtig zijn in de tolerantie. Ze kan alleen maar precies en zakelijk zijn, als ze de belijdenis handhaaft.

Dat heeft ze volgens ds Veldkamp gedaan tegenover de in 1944 uitgestootenen. Ik noem dat onzin. Maar ds Veldkamp noemt het heiligen ernst. Goed. Maar laat ds V. dan spijkers met koppen slaan. Met Polman en De Bondt en Dijk en Bavinck en Ridderbos en den Hartog den spreker in de Kamper aula (adviseeren die professoren de studenten niet, b.v. over processen?) aanklagen om aperte afwijking van de goddelijke waarheden van 1944 — gevolgen of geen gevolgen — of eerlijk bekennen: ik doe wel dapper met mijn: „Ik neem het niet“, maar: ik neem het wel.

Kom, ds Veldkamp. Het is niet mooi van uw synode van 1944 een geretoucheerd beeld te geven en van u zelf een geflatteerd. U staat voor 1944. Maar dan ook doorzetten. En niet vragen, welke machten achter Thijs Booy staan. De man schrijft wel erg rauw. Maar wat hij zegt is voor een deel Bavinck, voor een ander deel Overduin, voor een derde Ridderbos, voor een vierde nog weer van andere synodelen van u.

„Dit moet zoo vast loopen als een muur“, zegt ds Veldkamp. Maar het zit al lang zoo vast als een muur. Omdat u zoo onvast bent als een vaatdoek. Wel zweren tegen ons, en dan zeggen: geen zaak van tolerantie. Maar niet zweren tegen Thijs Booy, en dan verklaren: wees harmonisch in de tolerantie.

Neen — wees harmonisch in de handhaving van de belijdenis. En in het boete doen over 7 jaren van verkondiging: in 1944 was de belijdenis in geding, terwijl ge nu den indruk geeft: een meening was in geding.

Amice, ds Veldkamp noemde zijn brochure: eerherstel voor de jeugd. Hij zegt: die jeugd is zoo gek nog niet. „De jeugd der kerk vormt“, zegt hij, „geen stelletje schoolers, maar een stoet van koninkskinderen“.

Best. Maar heb jij soms eerherstel nodig?

Ik niet.

Ik ben zelfs bang voor een „eerherstel“ waarin de tolerantie-kwestie à la Veldkamp zou gesteld zijn. Ik wil niet hebben, dat ze zeggen: we moeten Thijs Booy aanpakken, want anders hebben wij al die vrijgemaakten te kras aangepakt, of anders: we moeten Thijs Booy maar laten „doorbreken“ (alsof „doorbraak“ geen ras-echte scheurmakerij was! A. V.), en dan meteen erkennen, dat we tolerant zullen zijn. Ook tegen de in 1944 uitgeworpenen.

Ik wil niet, dat ze Thijs Booy meten aan Adolphus Venator. Noch, dat ze A. V. meten aan T. B. Ik wil

geen waardefilosofie over de tolerantie-waarde, gecombineerd met de evenwichtigheids-waarde. Ik wil geen eerherstel. Alleen maar rechtsherstel. En verder geen gezeur.

Ze praten hier en daar nog al eens over samenspreking. Wat doen ze eigenlijk aan samenspreking — met elkaar? Laten ze eerst maar eens met elkaar zamen-spreken. En de resultaten op papier zetten. Voorloopig zie ik dit: de aanklagers van 1944 zitten in Kampen tegenwoordig en Veldkamp dankt voor alles den Heere. En nu zegt hij: het loopt vast met onze harmonie. Dat geef ik toe. Maar Thijs Booy spreekt onder auspiciën ook van die aanklagers van 1944. Hier is geen zaakje van gekrenkte eer, doch alleen van geschonden recht, mis-leide kerk, verweende jeugd. Hier is de wraak over het gebod: houd allen, jongens en meisjes, voor wedergeboren. Zeg maar ja, anders moet je er uit. Zij zeiden: ja, Thijs en Veldkamp. Nu zitten ze vast als een muur.

Met hart, groot, je

ADOLPHUS VENATOR.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Kostelijke woorden worden in dagen van ergen af-val, als wij thans beleven, spoedig tot ledige frasen, die brutalweg voor de werkelijkheid worden gezet.

Dit kwam opnieuw uit bij de herdenking van het feit, dat voor zestig jaar de pauselijke encyclicle „Re-rum Novarum“ verscheen. Dat de Roomschen veel ophef daarvan maakten zal niemand hun kwalijk nemen. Anders wordt het, wanneer wij een professor aan de V.U. zien verzekeren, dat de „christen uit de Reformatie“ — daar zijn er helaas velen „uit“ — de zegenrijke werking der sociale encyclieken van harte erkennen en daarvoor dankbaar is, wij zij zulk groot aandeel hebben gehad in de „vrijmaking van den arbeid“. Gewezen wordt dan op de R. Kath. arbeiders-beweging, die, evenmin als het C.N.V. in den huidige staat, veel verschilt van de andere „bona fide“ socialistische arbeidersbonden.

Vrijmaking van den arbeid? Arbeid is ten slotte een begrip; het gaat ook hier om den mensch, en dan meer bepaald om den werkmener, dien men ook wel arbeider pleegt te noemen. Alsof wij niet allen, rijk of arm, patroon of knecht, geleerde of ongeleerde, behooren te arbeiden en het ook doen; zij, die den naam arbeider niet dragen, veelal wel het meest. Leeg-loopers, menschen die liever lui zijn dan moe en de ontspanning zetten vóór de inspanning, zijn er in elken levenskring. Degelijke arbeiders eveneens.

En alle eerlijke arbeid, hoe eenvoudig ook, geeft den mensch eere en stelt hem zijn medemenschen tot nut.

Een schoenmaker, die goed passend werk levert, dient de maatschappij stellig beter dan een minister, die mee helpt 's lands zaken te verknoeien.

Vrijmaking van den arbeid zal dus, indien het iets zal beteekenen, dit moeten inhouden, dat de arbeidende mensch waarlijk vrij is, waarbij dan ernstig moet worden overwogen, wat wij onder vrijheid verstaan. Ik meen, dat onze belijdenis in art. 36 daar nog altijd de beste definitie van geeft: nl. „dat de ongebondenheid der menschen bedwongen worde; het alles met goede ordinantie onder de menschen toega“, „opdat God van een legelijk geëerd en gediend worde, gelijk Hij in zijn Woord gebiedt“.

En daartoe zijn geen pauselijke encyclieken dienstbaar, maar het is alleen de gezonde en gehoorzame prediking des Woords door 's Heeren kerk. Het is de kerk des Heeren, die den arbeid heeft vrijgemaakt; die de heidensche slavernij heeft verbroken.

Een slavernij, die juist nu, na de zestig jaar, die men dan herdacht, erger dan ooit te voren de menschen, die waarlijk vrij willen arbeiden, bedreigt.

Het is wel een bewijs van verblindheid, als men thans durft roemen in de vrijmaking van den arbeid.

Thans, nu heel West-Europa heeft van vrees voor de slavernij van het communisme, die volgen zal op de geleide economie van het democratisch socialisme.

De zweep van den slavendrijver wordt over aller hoofd gezwaaid en valt straks op ieders rug.

Zegt men, dat de pauselijke encyclicle, alsook de sociaal democratie voor de breede groep, die men het „proletariaat“ noemde, en nu arbeiders of werknemers, materiële welvaart heeft gebracht, dan is zulks zeker juist. Maar materiële welvaart is iets anders dan vrijheid. Ook de slaaf en de gevangene kunnen goed gevoed worden. De stoffelijke welvaart, die communisme en socialisme beloven, wordt juist verkregen ten koste van de werkelijke vrijheid, die de Schrift den menschen predikt, als zij ons vermaant: „en dat gij u benaastigt stil te zijn en uwe eigen dingen te doen en te werken met uw eigen handen, gelijk wij u bevoelen hebben, opdat gij eerlijk wandelt bij degenen die buiten zijn en geen ding van noode hebt (1 Thess. 4:11 en 12).“

Prof. van Leeuwen vertaalde de laatste woorden: opdat gij onafhankelijk zijt.

Onze tijd staat in het teken, dat de menschen deze hun onafhankelijkheid en vrijheid gaarne verkoopen, als er materieel voordeel aan is verbonden. Een voordeel dat echter, als de consequentie in het communisme dáár is, ook algeheel verloren gaat.

Vrijmaking van den arbeid en dat door Rome?

In de Roomsche landen — ik noem bijv. Italië — houdt men zich het communisme slechts met groote

moeite en met behulp van de Amerikaansche dollars van het lijf.

Trouwens, hier in West-Europa is het niet anders. De socialistische economie, die volken heeft tot haar laboratorium, wekt niet dan gevaarlijke schijnweldvaart — laat ons slechts denken aan eigen land — en de dooders van het kapitalisme zijn verzet op de dollars, die Amerika moet verstrekken, wil men het hoofd boven water houden en zal er niet een verval ontstaan, dat den communist zijn kansen geeft.

Wij hebben hier dus de geleide economie, die den weg bereidt voor het communisme, terwijl men zich verbeeldt een soort paradijs te kunnen scheppen, dat den communist den wind uit de zeilen haalt.

Het zou onjuist zijn den paus van dit alles de schuld te geven. Maar dit is zeker, dat zijn encycliek het kwaad niet heeft gekeerd. Terwijl het solidarisme van Rome niet zoo heel veel verschilt van wat de socialistische democratie wil werken. Men werkt trouwens heel rustig samen en ontvangt de hulp ook van de protestantsche organisaties.

Vrijmaking van den arbeid?

Als de staat, d.w.z. de staatsambtenaar, niet bindt, dan doet het wel de organisatie.

Onlangs ontmoette ik een werkgever, die mij zei: onze dominé's prediken gaarne eens over het kwaad, dat in de toekomst wacht, en dat ons wordt geteekend in Openbaring 13, waar wij lezen: „en het (beest) maakt, dat het aan allen, kleinen en grooten, en rijken en armen, en vrijen en dienstknechten, een merkteken geeft aan hunne rechterhand of aan hunne voorhoofden en dat niemand mag koopen of verkoopen dan die dat merkteken heeft of den naam van het beest of het getal zijns naams”.

Ik heb de ervaring, dus merkte hij op, dat wij daar eigenlijk al midden in zitten.

Ervaart men het ook niet reeds in christelijke organisaties van werknemers?

Waar is de vrijheid van den man, die in onzen verorganiseerden tijd, ook voor die organisatie gehoorzamen wil aan het Woord des Heeren en — 2 Cor. 6:14 — geen ander juk wil aantrekken met de ongeloovigen; want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid, en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?

Trouwens — de man, die men dan speciaal arbeider noemt, wil van het woord dienstknecht, een hooge titel in de Schrift, niet weten.

Patroon is een gehaat woord geworden, ook in christelijken kring. Bedrijfsleider, dat klinkt beter, en kan ook alleen worden geduld als de geleiden het werk mee kunnen bepalen.

Men spreekt daarvan, als men den arbeider zegt te willen verheffen, maar als deze rustig en verstandig doordent, dan leert hij zien, hoezeer hij afhankelijk en gebonden werd door die hem in de organisaties beheerschen.

Of ik dan tegen organisatie ben? Een enkel woord is voldoende om het tegendeel te bewijzen. Want een groot deel van de christelijke organisaties van patroons en arbeiders stamt hier uit de provincie Groningen en ik heb aan zoo goed als die alle van harte meegewerkt.

Maar — alles kan bederven, als wij het Woord des Heeren verlaten. En feitelijk — ik beken het gaarne — was dit verlaten reeds aanwezig toen wij de kerk niet meer zagen en wel de pluriformiteit.

Wij zullen weinig gehoor vinden, als wij nu zeggen, dat het niet de pauselijke encyclieken zijn, die den

„arbeid” hebben vrijgemaakt of konden vrijmaken. De blindheid is heel erg. Maar als er ergens waarlijk vrijmaking van den arbeid is geweest, dan was dat de vrucht van de gehoorzame prediking door de kerk des Heeren en door de gewilligheid om te luisteren naar dat Woord.

Dit geldt allen; dit geldt ook het politieke en het sociale leven, dat nu in slavenbanden wordt geklonken meer en meer, en dat wordt geleid naar de vreeselijke slavernij van het communisme.

Want iets anders kan het aan dit communisme sterk verwante democratisch socialisme, dat heden „bona fide” heet, niet doen.

Als ik terugdenk aan den tijd vóór zestig jaar, dan treft het mij, hoe juist de christelijke arbeiders van toen, getrouwe kinderen der getrouwe kerk, hoe sober zij ook moesten leven, dit gevaar, dat thans over de eens christelijke volken kwam, aanstonds zagen en er tegen waarschuwden.

Hoe levendig stonden mij die dagen weer voor den geest, toen ik één dezer dagen een kleine brochure vond met dezen titel: Openbaar debat tusschen ds C. H. Ph. Krohne en J. H. Schaper, gehouden in het dorp van De Cock, Ulrum. Het was in 1896.

Het verslag van dit openbaar debat zet ons midden in den strijd, dien de kinderen van de kerk der Reformatie hadden te strijden tegen het revolutionair socialisme, dat toen de Groningsche ongeloovig geworden arbeiderswereld in sterke mate aantrok. Het waren de dagen, dat Domela Nieuwenhuis met zijn trawanten juist hier succes hadden en ook een socialist als de heer Schaper zich nog communist noemde. Maar daarover in een volgende brief.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen
MARNIX.

KERKNIEUWS

(Om tijd en onnodige moeite te besparen, verzoekt de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks naar de administratie in Goes te zenden.)

Beroepen te:

Doorn-Driebergen, P. Plaatsman te Zuidbroek.
Bilthoven, J. Rijnveld te Bunschoten-Spakenburg.
Berkel en Rodenrijs (2e maal), H. J. de Vries te Eindhoven.

IJmuiden, J. Waagmeester te Baarn.
Doersburg-Doetinchem-Aalten-Winterswijk, Cand. K. Deddens te Kampen.

Aangenomen naar:

Berkel en Rodenrijs, H. J. de Vries te Eindhoven.

Bedankt voor:

Murmerwoude-Oenkerk, J. P. Unger te Lemele-Lemeler-veld.
Wieringermeer en Mussel, D. Los te Smilde-Diever.

— Praeparatoir examen. Praeparatoir gekammineerd en beroepbaar verklaard door de classis Harderwijk: Cand. K. Deddens, adres: Spoorwade 7, Kampen.

— Afvaardiging Gen. Synode. Door de Part. Syn. van Utrecht werden voor de Gen. Synode afgevaardigd: Di H. J. Schilder en J. A. Vink als primi en Di J. Rijnveld en H. Veltman als secundi; de ouderl. H. Troostheide, Bilthoven en C. de Vries, Nijkerk, primi; en L. A. F. Godschalk, Utrecht en J. A. Mulder, Baarn, secundi.

De Part. Syn. van Drente vaardigde af: Di J. v. Bruggen en J. Meyer, primi; ouderl. J. v. d. Meulen en E. van Popta, primi; Di K. Drost en P. Lok, secundi; ouderl. J. Boverhuis en A. Kieft, secundi.

De Part. Syn. van het Zuiden benoemde: Di H. J. de Vries en J. ten Hove, primi; B. Telder en J. J. Arnold,

secundi. Ouderl. A. Dees en J. Nelemans, primi; Joh. van Helden en J. C. Douw, secundi.

— Zeist. De Geref. Kerk van Zeist hoopt haar eigen kerkgebouw aan de Jacob van Lennepaan No. 1a op Woensdag 27 Juni a.s., des avonds om half acht in gebruik te nemen, waartoe eerst een Dienst des Woords gehouden zal worden. Daarna zal een vergadering belegd worden, waarin verschillende officiële instanties gelegenheid zullen ontvangen het woord te voeren. Op een gemeente-avond op Vrijdag 29 dezer zullen dan meer in „eigen kring” de bijzonderheden met betrekking tot den bouw enz. gereleveerd worden, terwijl dan ook gelegenheid geboden zal worden aan J.V., M.V., V.V. enz. geschenken aan te bieden. De kerk biedt plaats voor ongeveer 200 kerkgangers.

— Maastricht. Zoo de Heere wil, zal de door Maastricht beroepen predikant, ds Th. C. F. van Kamp, tevoren dienaar des woords van de gemeenten van Alblasserdam en Nieuw-Leekerland, Zondag 24 Juni in den morgen-dienst bevestigd worden door ds H. Venema van Roode-school. In een middagdienst hoopt ds van Kamp zijn intrede te doen.

Voor vacatiegangers wordt nog eens meegedeeld, dat de diensten niet meer gehouden worden in het Protestantisch Tehuis, maar in de Waalsche kerk, St Pieterstr. 6. Aanvangsuren: 9.30 en 5 uur (op den dag van de bevestiging en intrede van ds van Kamp om 9 en 5 uur).

— Zoutelande. De kerkdiensten worden niet meer gehouden in het Vereenigingsgebouw „De Ark”, zoals in het handboekje vermeld, maar in het Vereenigingsgebouw „Middendorp”, Smidstraat te Zoutelande.

De aanvangsuren van de diensten zijn nu om 10.30 uur en 4.30 uur, behoudens uitzonderingen. Pensioengasten doen goed dit even te informeren bij den heer J. Dingemanse, Langstraat 22 te Zoutelande.

— IJmuiden. Naar aanleiding van een mededeeling van het bestuur der Geref. Schoolvereniging, dat de kerkdiensten, uitgaande van de Geref. Kerk, en welke in de Gymnastiekzaal der Marnixschool gehouden werden, ingaande 1 Mei 1951, beëindigd wilde zien, zulks in verband met belangrijke verbeteringen die moeten worden aangebracht, heeft de kerkeraad nu een voorloopige overeenkomst afgesloten met het kerkbestuur der Doopsgezinde Kerk in IJmuiden.

Te beginnen zullen D.V. op Zondag 1 Juli, de kerkdiensten gehouden worden in de Doopsgezinde Kerk, Helmsstraat, IJmuiden. De diensten zullen aanvangen 's morgens om 8.30 uur en des namiddags om 5 uur.

— Muziek- en declamatieavond ten bate van het werk onder de Ambonneezen. Op Vrijdagavond 29 Juni (verjaardag Z.K.H. Prins Bernhard) te 8 uur wordt er in de Geref. Kerk (Franse Kerkstraat) te Voorburg een muziek- en declamatieavond gehouden waarvan het batig saldo bestemd is voor het werk van de geestelijke verzorging onder de in ons land vertoevende Ambonneezen. Het muzikale gedeelte wordt verzorgd door de brs. Roel Kaper, bariton en Jan Baas, orgelst. Anton Langeler verzorgt het declamatorische gedeelte. Het programma (à 10.30) richt zich zowel op den verjaardag van den Prins als op Ambon. Bij den uitgang wordt een collecte gehouden. De toegang is vrij. Laat velen komen opdat er een flink bedrag kan worden afgedragen.

— Zaterdagmiddag-orgelbespelingen te Voorburg. Gedurende de maanden Juni, Juli, Augustus en September zullen er in de Geref. Kerk te Voorburg iedere 14 dagen op Zaterdagmiddag des middags te 4 uur orgelbespelingen worden gegeven. Orgelst: Jan Baas. Duur dezer concerten een half uur. De eerstvolgende bespeling zal zijn op Zaterdag 7 Juli, het programma draagt dan een „In memoriam”-karakter aan den overleden orgelst en medewerker aan dit blad: Jan Zwart. Van dezen componist werden dan 3 Psalmbewerkingen uitgevoerd, alsmede enkele zijner liederbewerkingen, verder werken van Bach en Händel.

Gebruikt U reeds onze Uitgaven voor Kerkelijke Administratie?

ZOO NIET, vraag dan eens een exemplaar ter kennismaking

Attestaties voor Doopleden per 50 st. f 1.50 per 100 st. f 2.50	
„ „ Lidmaten in volten rechte per 50 st. f 1.75 „ „ „ 3.—	
„ „ Schippers „ „ „ 1.50 „ „ „ 2.50	
Berichtkaarten verhuizing leden „ „ „ 1.50 „ „ „ 2.50	
„ „ Catechisatieverzuim „ „ „ 1.50 „ „ „ 2.50	
„ „ Huisbezoek-aankondiging „ „ „ 1.50 „ „ „ 2.50	
Credentiebrieven Classic. Verg. 50 „ „ „ 1.75 „ „ „ 3.—	
Briefjes voorlezer en organist per bloc van 100 stuks „ „ „ 0.60	
Preekverzoekkaarten (dubbele briefkaarten) per 50 st. f 2.50 per 100 st. „ 4.—	
Huisbezoekkaarten „ „ „ 2.50 „ „ „ 4.—	
Belijdenisvragen „ „ „ 1.50 „ „ „ 2.50	
Zak-wijkboekje voor ouderlingen, losbladig, p. 100 lijstjes „ „ „ 2.50	
Kleinbandje hiervoor „ „ „ 2.25	
Beroepsbrieven met salarisregeling „ „ „ 0.30	
Absentielijst voor Catechisatie en Zondagsschool voor 100 leerlingen „ „ „ 0.50	
„ „ „ voor elke 50 leerlingen meer „ „ „ 0.10	
Verpakkingspapiertjes voor rolletjes centen, dubbelstjes enz. à f 3.— per 1000	

Uitgaven van OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES
GIRO 36000

Deze uitgaven zijn ook te leveren door Uw Boekhandel.

Boekbinderij VAN KUIJK

Per 7 Juli zullen de prijzen van het binden van Reformatie en Catechismus iets moeten worden verhoogd. Reformatie wordt f 3.75; Catechismus f 2.35. Wat vóór 7 Juli binnenkomt, wordt nog berekend als resp. f 3.— en f 2.—.

Zalmstraat 1 - Scheveningen

En nu... allemaal!

Deze zangbundel heeft in de pers zeer de aandacht getrokken. Heeft U de bundel al in Uw bezit? Prijs f 7.90.

Bestelbaar bij de boek- en muziekhandel of rechtstreeks bij de Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE
N.V. TE GOES.

Adverteert in dit blad

De 3e druk

Van Souvereine Liefde

door

Ds E. TH. VAN DEN BORN,
is verschenen.

Het werk is in nieuwe uitvoering gebracht, met geheel nieuwe bandtekening in goud-druk, en gedrukt op prima houtvrij, opdikkend papier.

Prijs is f 3.25. Maar verenigingen en kerkera-den kunnen gebruik maken van de belangrijke korting bij de bestelling van minstens 20 exemplaren.

Verkrijgbaar bij de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., GOES.